

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Liikenne ja viestintä 2017

Liikenne- ja viestintäministeriön hallin-
nonalan toiminta- ja taloussuunnitelma
vuosille 2014–2017

Liikenne- ja viestintäministeriön

toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä on laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

visio

Suomi on eturivin maa liikenteen ja viestinnän laadussa, tehokkuudessa ja kansainvälisessä osaamisessa.

arvot

Rohkeus

Oikeudenmukaisuus

Yhteistyö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Julkaisun päivämäärä
9.1.2013

Julkaisun nimi

LIIKENNE JA VIESTINTÄ 2017. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2014–2017

Tekijät

Liikenne- ja viestintäministeriö, Yleinen osasto, Talousyksikkö

Toimeksiantaja ja asettamispäivämäärä

Valtiovarainministeriö, 29.10.2012

Julkaisusarjan nimi ja numero

Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 1/2013

ISSN (verkkajulkaisu) 1795-4045
ISBN (verkkajulkaisu) 978-952-243-329-9
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-329-9>
HARE-numero

Asiasanat

Digitaaliset sisällöt, henkilöstö, infrastruktuuri, joukkoliikenne, kestävä kehitys, kuljetukset, liikenne, liikennejärjestelmä, liikennepolitiikka, liikennepoliittinen selonteko, liikenneverkko, liiketoiminta, maankäyttö, markkinat, matka- ja kuljetusketjut, media, määrärahat, ohjaus, omistajaohjaus, palvelut, palvelutaso, rahoitus, sisältötuotanto, taajuudet, tehokkuus, tietoturva, tietoyhteiskunta, toimintaympäristö, tuottavuus, turvallisuus, tutkimus, vaikuttavuus, verkot, viestintä, viestintäpolitiikka, yhteydet, yhtiöt, älykäs teknologia

Yhteyshenkilö

Jaana Kuusisto p. 0295342706
Sisko-Sinikka Kaskinen p. 0295342481

Tiivistelmä

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vuoteen 2017 ulottuva Liikenne ja viestintä 2017 –suunnitelma toteuttaa pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaa. Hallitusohjelman kolme pilaria, köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen, julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen, korostavat poikkihallinnollisuutta ja yhteisen tekemisen tärkeyttä.

Suomen kilpailukyvyn ja kestävä talouskasvun varmistamiseksi keskeisessä asemassa ovat ulkomaanyhteydet, merkittävimpien sisäisten reittien palvelutaso sekä suurimpien kaupunkiseutujen liikennejärjestelmien toimivuus. Myös kansainväliset lentoyhteydet ovat Suomen kilpailukyvyn kannalta välttämättömiä. Kansainvälisten yhteyksien säilyttäminen koskee koko Suomea.

Ministeriön toiminnalla varmistetaan liikennejärjestelmän päivittäinen liikennöitävyys ja toimintavarmuus keskeisellä liikenneverkolla. Lisäksi parannetaan joukkoliikenteen palvelutasoa, tavoitteena matkustajamäärien kasvu ja yksityisautoilun vähentäminen. Haja-asutusalueella julkisen liikenteen palvelut pyritään turvaamaan. Suunnittelukaudella 2014–2017 toimenpiteet liittyvät 2012 valmistuneen liikennepoliittisen selonteon strategisten hankkeiden ja linjauksen toimeenpanoon sekä uudenlaisen ajattelun ja yhteistyön kehittämiseen, jolla voidaan merkittävästi parantaa toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta.

Viestintäpolitiikan keskeinen lähtökohta on turvata suomalaisten viestintäpalvelut kaikkialla maassa. Suunnittelukaudella toimeenpannaan sähköisen median viestintäpoliittista ohjelmaa. Tavoitteena on luoda toimintaedellytyksiä ja kehittää toimintaympäristöä viestintäpoliittisin keinoin siten, että erityisesti kotimaisesta sisältötuotannosta pystytään huolehtimaan. Suunnittelukaudella korostuvat mahdollisuudet ja haasteet, jotka liittyvät erityisesti pilvipalveluiden kehitykseen ja laajaan käyttöönottoon sekä esineiden välisen tiedonsiirron ja suurten tietoineistojen hyödyntämisen kehitykseen. Suunnittelukaudella jatketaan hallinnonalan virastojen tietovarantojen avaamista julkiseen käyttöön.

Publiceringsdatum
9.1.2013

Publikation

TRAFIK OCH KOMMUNIKATION 2017. Verksamhets- och ekonomiplan för kommunikationsministeriets förvaltningsområde 2014–2017

Författare

Kommunikationsministeriet, allmänna avdelningen, ekonomienheten

Tillsatt av och datum

Finansministeriet, 29.10.2012

Publikationsseriens namn och nummer

Kommunikationsministeriets publikationer 1/2013

ISSN (webbpublikation) 1795-4045
ISBN (webbpublikation) 978-952-243-329-9
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-329-9>
HARE-nummer

Ämnesord

digitalt innehåll, personal, infrastruktur, kollektivtrafik, hållbar utveckling, transport, trafik, trafiksystem, transportpolitik, trafikpolitisk redogörelse, trafiknät, affärsverksamhet, markanvändning, marknad, rese- och transportkedja, media, anslag, styrning, ägarstyrning, service, servicenivå, finansiering, innehållsproduktion, frekvens, effektivitet, informations säkerhet, informations samhälle, verksamhetsmiljö, produktivitet, säkerhet, forskning, effekt, nät, kommunikation, kommunikationspolitik, förbindelse, bolag, smart teknik

Kontaktperson

Jaana Kuusisto tfn 0295 342 706
Sisko-Sinikka Kaskinen tfn 0295 342 481

Rapportens språk

Finska

Sammandrag

Planen *Trafik och kommunikation 2017* gäller för Kommunikationsministeriets förvaltningsområde fram till slutet av år 2017 och genomför statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram. De tre prioriterade områdena i regeringsprogrammet är 1) att minska fattigdom, ojämlikhet och utslagning, 2) att stabilisera den offentliga ekonomin och 3) att stärka en hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. Var och en av prioriteterna betonar vikten av samarbete över förvaltningsgränserna.

Med tanke på att trygga Finlands konkurrenskraft och hållbara ekonomiska tillväxt är det viktigt att förbindelserna till utlandet, servicenivån på de största interna rutterna och trafiksystemen i de största stadsregionerna fungerar väl. Också de internationella flygförbindelserna är nödvändiga för vår konkurrenskraft. De internationella förbindelserna är ett livsvillkor för hela Finland.

Ministeriets verksamhet tar sikte på att säkra att trafiksystemet i det centrala trafiknätet är funktionssäkert och dagligen trafikerbart. Dessutom förbättras servicenivån på kollektivtrafiken med målet att öka passagerarantalet och att minska privatbilismen. I glesbygden är målet att trygga servicen inom kollektivtrafiken. Under planperioden 2014–2017 hänför sig åtgärderna till att genomföra strategiska projekt och riktlinjer enligt den trafikpolitiska redogörelsen från år 2012. Samtidigt utvecklas nya tankesätt och nya samarbetsformer för att förbättra både effekten och produktiviteten av insatserna.

Inom kommunikationspolitiken är utgångspunkten att trygga kommunikationstjänster för alla invånare i hela Finland. Under planperioden verkställs det kommunikationspolitiska programmet för elektronisk media. Målet är att skapa verksamhetsförutsättningar och att med hjälp av kommunikationspolitiska medel sörja för inhemsk innehållsproduktion. I fokus står de möjligheter och utmaningar som är förknippade med utvecklingen och ett brett ibruktage av molntjänster, utvecklingen av kommunikation mellan föremål och utnyttjandet av omfattande informationsmaterial. Under den kommande planperioden fortsätter man att göra informationsreserver inom ministeriets förvaltningsområde tillgängliga för allmänheten.

Date
9 January 2013

Title of publication TRANSPORT AND COMMUNICATIONS 2017. Operating and financial plan 2014 – 2017 – Ministry of Transport and Communications	
Author(s) Ministry of Transport and Communications, Administration Department, Finance Unit	
Commissioned by, date Ministry of Finance, 29 October 2012	
Publication series and number Publications of the Ministry of Transport and Communications 1/2013	ISSN (online) 1795-4045 ISBN (online) 978-952-243-329-9 URN http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-329-9 Reference number
Keywords digital content, personnel, infrastructure, public transport, sustainable development, transport, transport system, transport policy, Transport Policy Report, transport network, business, land use, markets, travel and transport chains, media, appropriations, guidance, corporate governance, services, service level, finance, content production, frequencies, efficiency, information security, information society, operating environment, productivity, safety, security, research, effectiveness, networks, communications, communications policy, connections, companies, intelligent technology	
Contact person Ms Jaana Kuusisto, tel. +358 295 342 706 Ms Sisko-Sinikka Kaskinen tel. +358 295 342 481	Language of the report Finnish
Abstract The plan for the administrative sector of the Ministry of Transport and Communications, entitled Transport and Communications 2017, implements the Programme of Prime Minister Jyrki Katainen's Government. The three main pillars of the Government Programme – the reduction of poverty, inequality and social exclusion; consolidation of public finances; and the strengthening of sustainable economic growth, employment and competitiveness – stress the importance of a cross-administrative approach and collaboration. International connections, the service levels on the key internal routes, and efficient transport systems in the largest urban areas all hold key importance in securing competitiveness and sustainable economic growth in Finland. International air connections are also vital for Finland's competitiveness. Maintaining links abroad is important in all parts of the country. Through its operations, the Ministry ensures the daily operability and reliability of key transport infrastructure. The service level of public transport is to be improved with the purpose of increasing passenger volumes and reducing the use of private cars. Steps will be taken to secure public transport services in sparsely populated areas. The measures to be taken during the planning period 2014-2017 are associated with the implementation of the strategic projects and policy lines set out in the Transport Policy Report 2012. They will focus on developing new approaches and cooperation models which help improve effectiveness and productivity. In communications policy, the central purpose is to ensure that communications services are available to people across the country. Steps will be taken to implement the Communications Policy Programme for Electronic Media. The purpose is to create favourable operating conditions and to develop operating environments via communication policy measures so as to ensure domestic content production, in particular. The opportunities and challenges associated with the development and uptake of cloud computing services, the Internet of Things and the utilisation of big data will receive increasing emphasis. Efforts to open up public access to the information assets of agencies in the Ministry's administrative branch will continue during this planning period.	

Sisällysluettelo

1.	ESIPUHE	<u>2</u>
2.	VALTIOKONSERNIN YHTEISET TAVOITTEET – HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO	<u>4</u>
3.	POIKKIHALLINNOLLISET KOKONAISUUDET	<u>6</u>
4.	VIESTINTÄPOLITIikka	<u>7</u>
4.1	Viestinnän peruspalvelut	<u>7</u>
4.2	Viestintämarkkinat	<u>8</u>
4.3	Digitaaliset palvelut	<u>9</u>
4.4	Viestintäpolitiikan rahoitus.....	<u>10</u>
5.	LIIKKENEPOLITIikka.....	<u>11</u>
5.1	Suomen kilpailukyvyyn ja kestäväen kasvun edistäminen	<u>11</u>
5.2	Hyvinvointi ja sekä turvallinen ja esteetön liikkuminen.....	<u>11</u>
5.3	Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja muut ympäristötavoitteet	<u>12</u>
5.4	Julkisten resurssien tehokas käyttö.....	<u>13</u>
5.5	Liikennepolitiikan rahoitus	<u>14</u>
5.6	Ilmatieteen laitos ja sen rahoitus.....	<u>17</u>
6.	HALLINNONALAN YHTEISTEN TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN	<u>19</u>
6.1	Säädösvalmistelu	<u>19</u>
6.2	Hallinnonalan ohjaus.....	<u>19</u>
6.3	Tutkimus ja kehittäminen.....	<u>20</u>
6.4	Valtiokonsernin yhteiset kehittämishankkeet.....	<u>21</u>
6.5	Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö	<u>23</u>
7.	HALLINNONALAN LIIKETOIMINTA.....	<u>24</u>
8.	RESURSSIT	<u>25</u>
8.1	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	<u>25</u>
8.2	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan rahoitus	<u>27</u>

1. ESIPUHE

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vuoteen 2017 ulottuva Liikenne ja viestintä 2017 –suunnitelma on laadittu hallituskauden välitarkasteluna, jossa tarkastelun keskiössä on kehyskauden 2014–2017 rahoitus. Toiminta- ja taloussuunnitelma toteuttaa pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaa ja sen toimenpanosuunnitelmaa. Hallitusohjelmassa linjattiin painopisteet, sovittiin isoista asioista sekä myös tietyistä rahoituksen painopisteistä, lisäyksistä ja säästöistä. Hallitusohjelman kolme pilaria, köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen, julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvu, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen, korostavat poikkihallinnollisuutta ja yhteisen tekemisen tärkeyttä.

Tulevien vuosien keskeinen haaste on, miten pystymme rakentamaan kestävä kasvua. Tässä rakennustyössä liikenteellä ja tieto- ja viestintätekniikan käytöllä sekä siihen liittyvillä viestintäpoliittisilla ratkaisulla on huomattava rooli. Sekä liikenteen palvelutasovaatimukset että ympäristövaatimukset kasvavat jatkuvasti, mutta resurssit ovat entistä rajallisemmat. Kasvavia vaatimuksia emme enää pysty täyttämään aiemmillä toimintatavoilla, on pystyttävä löytämään yhteistyössä eri tahojen ja myös liikenteen käyttäjien kanssa uusia toimintamalleja.

Liikenteen osalta tosin uusien linjausten toteuttaminen näkyy ensin liikennepoliittisessa selonteossa ja sen jälkeen toiminta- ja taloussuunnitelmissa. Huhtikuussa 2012 eduskunnalle annetussa selonteossa on määritelty liikennepoliittikan linjaukset ja toimenpideohjelma vuoteen 2022 sekä liikennepoliittikan visio ja tahtotila vuodelle 2030. Julkisen talouden haasteet, kansallisen kilpailukyvyn parantaminen, ilmastopoliittikka sekä elinkeinorakenteen muutos ja palveluiden turvaaminen edellyttävät tehokkaampia ja vaikuttavampia keinoja liikennejärjestelmän kehittämiseen. Tieto- ja viestintätekniikan merkitys kasvun ja tuottavuuden parantamiseksi on ratkaiseva. Selontekoa valmisteltaessa liikennepoliittisia kysymyksiä tarkasteltiin hallitusohjelman mukaisesti erityisesti maankäytön, asumisen, palvelurakenteiden, kestävä kehityksen ja elinkeino- ja aluekehityksen edellytykset huomioon ottaen.

Tieto- ja viestintäala on edelleen yksi voimakkaimmin kehittyvistä ja tulevaisuutta muokkaavista toimialoista. Niin sanotut pilvipalvelut valtaavat alaa ja tämän kehityksen vauhti on erittäin nopeaa, eikä sen pysähtymiselle ole nähtävissä merkkejä. Murroksen mahdollisuudet on hyödynnettävä siten, että Suomesta tulee johtava toimija digitaalisten palveluiden tuottajana ja käyttäjänä. On luotava yhteinen kansallinen tahtotila sekä luova toimintaympäristö, joka saa aikaan seuraavan harppauksen tieto- ja viestintätekniikan sekä niiden mahdollistamien palvelujen kehityksessä kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ilmastonmuutoksen torjuntaa unohtamatta.

Viestintäpolitiikan keskeisinä päämäärinä on perusviestintäpalvelujen turvaaminen kaikille, digitaalisten palveluiden täysimääräinen hyödyntäminen yhteiskunnan toimivuuden, kansalaisten hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn varmistamiseksi sekä markkinalähtöisen viestintäverkkojen ja -palvelujen korkeatasoisen tarjonnan varmistaminen. Suunnittelukaudella keskeisiä hankkeita ovat koko sähköisen viestinnän lainsäädännön ajanmukaistaminen, älystrategioiden toimeenpano sekä sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman toteuttaminen. Suunnittelukaudella panostetaan myös sähköisen viestinnän peruspalveluiden turvaamiseen, huippunopean laajakaistan edistämiseen sekä taajuusresurssien varmistamiseen.

Helsingissä 21. päivänä joulukuuta vuonna 2012

Liikenneministeri Merja Kyllönen

Asunto- ja viestintäministeri Krista Kiuru

Kansliapäällikkö Harri Pursiainen

2. VALTIOKONSERNIN YHTEISET TAVOITTEET – HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO

Hallitus vahvisti 5.10.2011 hallitusohjelman strategisen toimeenpanosuunnitelman, jolla tehostetaan hallitusohjelman toteuttamista. Periaatepäätös täsmentää hallitusohjelman painopistealueiden keskeiset tavoitteet, kärkihankkeet ja valmisteluvastuut strategisiksi poikkihallinnollisiksi politiikkakokonaisuuksiksi.

Kataisen hallituksen hallitusohjelman kolme painopistealuetta ovat:

- Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- Julkisen talouden vakauttaminen
- Kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyyn vahvistaminen

Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulle asetettiin em. painopisteisiin liittyen seuraavat kärkihankkeet:

- Liikennepoliittisella selonteolla on linjattu yli vaalikauden ulottuvat strategiset tavoitteet tulevien hankekokonaisuuksien pohjaksi ja valtakunnan keskeisten liikenneverkkojen kehittämiseksi.
- Selonteon valmistelussa:
  - Varmistetaan maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelurakenteiden ja kestävän kehityksen huomioon ottaminen ja elinkeino- sekä aluekehityksen edellytykset.
  - Selvitetään ulkomaankaupan logistiikan pullonkaulat ja kehittämistarpeet.
  - Päätetään vaalikauden alussa ensimmäisenä käynnistyvät uudet kehittämishankkeet.
  - Arvioidaan logistinen järjestelmän kehittäminen kansallisen kilpailukyvyyn näkökulmasta. Samalla otetaan huomioon työssäkäyntialueita koskevat kunta- ja maakuntarajat ylittävät liikennejärjestelmätarpeet.
- Liikenneinvestointien erilaisia budjetti- ja rahoitusmallien selvittämistä jatketaan.
- Älystrategiat: Edistetään tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävien älyratkaisujen käyttöönottoa poikkihallinnollisesti kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Jokainen ministeriö laatii hallituskauden alussa älystrategian tavoitteineen ja ohjauskeinoineen.

Hallitusohjelmaan sisältyi lisäksi koko joukko liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle kohdistuvia tavoitteita/toimenpiteitä, joiden vastuutahona on liikenne- ja viestintäministeriö ja sen hallinnonala. Näistä keskeisimpiä ovat:

- Toteutetaan selontekona eduskunnalle annetun sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman edellyttämät toimenpiteet.
- Hallitus tukee edistyksellisten digitaalisten palvelujen tarjontaa lainsäädäntöä selkeyttämällä. Valmistellaan uusi tietoyhteiskuntakaari, johon kootaan keskeiset sähköistä viestintää ja tietoyhteiskunnan palvelujen tarjontaa koskevat säädökset.
- Postitoiminnan jatkuvuus ja postipalvelut turvataan huomioiden asiakkaiden muuttuvat tarpeet.
- Edistetään huippunopean laajakaistan tarjontaa ja käyttöä, jotta Suomi nousee Euroopan johtavaksi laajakaistamaaksi. Edistetään nopeiden laajakaistayhteyksien käyttöönottoa koko maassa ja nopeutetaan vapaan langattoman verkon leviämistä.
- Varmistetaan, että kaikki voivat osallistua tietoyhteiskuntaan ja digitaaliseen maailmaan esteettömästi varallisuudesta, terveydentilasta, taloudellisesta asemasta ja asuinpaikasta riippumatta. Torjutaan digitaalista syrjäytymistä.

- Julkisen tiedon hyödyntämistä edistetään avaamalla julkisin varoin tuotettuja tietovarantoja kansalaisten ja yritysten käyttöön. Näin avataan markkinoita uusille palveluille ja liiketoimintamahdollisuuksille.
- Edistetään tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävien älyratkaisujen käyttöönottoa poikkihallinnollisesti kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Selvitetään tietoteknologian avulla saavutettavat päästövähennysmahdollisuudet liikenteessä, rakennusteknologiassa, energiaverkoissa, teollisuudessa ja etätyössä.
- Yleisradion rahoitus uudistetaan siten, että Yleisradion rooli suomalaisen kulttuurin tuottajana, moniarvoisena ja riippumattomana tiedonvälittäjänä sekä sanavapauden foorumina turvataan.
- Liikennepolitiikassa otetaan huomioon Suomen päästövähennystavoite liikennesektorille.
- Selvitetään satelliittipaikannukseen perustuvien tienkäyttömaksujen käyttöönottoa.
- Hallitus turvaa perusväylänpidon määrärahojen nykytason painottaen perusradanpitoa.
- Joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan, tavoitteena matkustajamäärien kasvu ja yksityisautoilun vähentäminen.
- Otetaan käyttöön valtakunnallinen joukkoliikenteen lippujärjestelmä, jossa yhdellä matkakortilla voi matkustaa kaikissa joukkoliikennevälineissä.
- Edistetään kaupunkiseutujen lähiraideliikenteen kehittämistä.
- Hallitus ottaa suunnittelussa huomioon eurooppalaisten liikenneverkkojen kehitystarpeet sekä varmistaa Suomen hyvät liikenneyhteydet Venäjän suuntaan. Käynnistetään Helsingin ratapihan rautatieliikenteen ohjausjärjestelmän uudistamisen suunnittelu. Tavoitteena on rautatieliikenteen parempi ohjaus ja valtakunnallisen häiriöherkkyyden vähentäminen.
- Itämerellä kehitetään meriliikenteen ohjausjärjestelmiin automaattisia riskintunnistus- ja ennakointityökaluja.
- Öljytankkereiden reitintarkistus liikenteenohjauskeskuksessa otetaan käyttöön hallituskauden aikana.
- Luotettavan elektronisen navigoinnin edellyttämät merenmittaukset suoritetaan loppuun kaikilta kauppamerenkulun reiteiltä.
- Hallitus toimii aktiivisesti alusten ulosliputuksen estämiseksi ja pitääkseen Suomen lipun kilpailukykyisenä kansainvälisessä merenkulussa.
- Saaristoliikenteen palvelutaso turvataan.

3. POIKKIHALLINNOLLISET KOKONAISUUDET

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on merkittävä rooli seuraavien hallitusohjelman poikkihallinnollisten kokonaisuuksien edistämässä:

- Liikennepolitiikka kytetään kokonaisvaltaisesti ja poikkihallinnollisesti elinkeinoelämän, talouden ja työllisyyden sekä alueiden kehittämisen kehikseen. Valtion liikenneratkaistuilla tuetaan alueiden toimintaedellytysten kehittämistä.
- Liikennehallinnon toiminnassa ja hankinnoissa hyödynnetään innovatiivisia toimintamalleja ja ratkaisuja.
- Liikenneratkaistuilla tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä eriarvoisuuden vähentämistä.
- Liikenneratkaistuilla tuetaan tulevaisuuden hiilineutraalin yhteiskunnan rakentamista sekä kestävää kehitystä.
- Liikennehallinto osallistuu sisäisen turvallisuuden parantamiseen. Hallitus laatii kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta. Ohjelmassa määritetään keskeisimmät turvallisuushaasteet ja kehittämiskohteet.
- Interaktiivisen tieto- ja viestintätekniikan, kuten sosiaalisen median, käyttöä lisätään hallinnon ja kansalaisten välisessä kanssakäymisessä.
- Tavoitellaan Suomeen tietointensiivisen teollisuuden investointeja.
- Vahvistetaan viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä digitaalisten palvelujen häiriöttömän toiminnan varmistamisessa myös sään ääri-ilmiöissä.
- Edistetään älyliikenteen uusia palveluja, taloudellista ohjausta ja innovaatioita kansallisen älyliikenteen strategian pohjalta.
- Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi hallitus laatii pitkän aikavälin ilmastopoliittisen EU-strategian. Päivitetään kansallinen ilmasto- ja energiastrategia vuoden 2012 loppuun mennessä. Perustetaan monitieteellinen ja riippumaton ilmastopaneeli.
- Edistetään kansallista tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaa.
- Edistetään suomalaisen osaamisen hyödyntämistä arktisella alueella, joka on keskeinen ilmastonmuutoksen, luonnonvarojen lisääntyneen hyödyntämisen ja mahdollisten ympäristöriskien kannalta.
- Itämeren tutkimus järjestetään haasteita vastaavaksi varmistamalla merentutkimuksen resurssit.
- Valtiokonsernin ohjauksen, johtamisen ja rakenteiden uudistaminen.

4. VIESTINTÄPOLITIikka

4.1 Viestinnän peruspalvelut

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:

Viestinnän ja tietoyhteiskunnan peruspalvelut ja niiden turvallisuus on varmistettu.

Viestintäyhteydet ja palvelut ovat perusedellytys yhteiskunnan toimivuudelle ja sen toimintaan osallistumiselle, mistä johtuen niiden saatavuus on varmistettava. Viestintäpolitiikan keskeinen lähtökohta on turvata suomalaisten viestintäpalvelut kaikkialla maassa. Perustasona turvataan toimivat ja luotettavat puhelin-, laajakaista-, televisio- ja postipalvelut. Näillä peruspalveluilla turvataan vähimmäistaso kansalaisten mahdollisuuksille erilaisten sisältö-, asiointi- ja muiden tietoyhteiskunnan palveluiden käyttöön. Teknologian kehittyessä myös palvelujen toteuttamistapoja tulee arvioida uudelleen. Perusviestintäpalvelut tulee voida toteuttaa uusilla, usein edullisimmilla tekniikoilla aina kun se on teknisesti mahdollista.

Lähes kaikki yhteiskunnan elintärkeät toiminnot mukaan lukien kansallinen ja kansainväliin yhteisöihin liittyvä päätöksenteko, ovat sidoksissa sähköiseen tieto- ja viestintäinfrastruktuurin sekä tietojärjestelmien toimintaan. Infrastruktuurin riittävä toimivuus ja luotettavuus tulee pystyä varmistamaan kaikissa olosuhteissa. Siirtyminen pilvipalveluiden hyödyntämiseen edellyttää lisääntyneitä tietoisuutta palvelujen käytettävyyttä ja toimivuutta uhkaavista tekijöistä ja valmiutta torjua näitä uhkia.

Viestintäpolitiikan keskeinen lähtökohta on turvata suomalaisten viestintäpalvelut kaikkialla maassa. Perustasona turvataan toimivat ja luotettavat puhelin-, laajakaista-, televisio- ja postipalvelut. Näillä peruspalveluilla turvataan vähimmäistaso kansalaisten mahdollisuuksille erilaisten sisältö-, asiointi- ja muiden tietoyhteiskunnan palveluiden käyttöön.

Perusviestintäverkkojen kattavuutta turvataan televiestinnän *yleispalveluvelvoitteella*. Suunnittelukaudella päähuomio on laajakaistan 1 Mbit/s-yhteysnopeuden yleispalveluvelvoitteen toteutumisen varmistamisessa valvonnan kautta. Tekniikan kehittyessä yleispalveluna tarjottavan laajakaistan sisältöä ja alueellista laajuutta tarkastellaan uudelleen.

Edistyksellisempiin palveluihin tarvitaan nykyistä yleispalvelutasoa suurempia nopeuksia. *Laajakaista 2015* –hankkeessa on tuettu julkisin varoin nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamista kaikkein harvimmin asutuilla alueilla. Suunnittelukauden alussa laaditaan hankkeesta uusi väliarviointi, jonka perusteella hanketta tarvittaessa suunnataan uudelleen.

Postin yleispalvelu eli kaikkien saatavilla olevat peruspalvelut on turvattu postilailla. Suunnittelukaudella sähköisen viestinnän kasvusta johtuva murros jatkuu, mikä vaikuttaa yleispalveluurityksen mahdollisuuksiin ylläpitää lain edellyttämää palvelutasoa. Teknologisen kehityksen mahdollisuudet yleispalvelun tarjonnan varmistamisessa tulee hyödyntää. Toimintaedellytyksiin vaikuttaa myös mahdollinen kilpailun syntyminen kirjepalveluihin. Kehitystä seurataan ja tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin palvelutarjonnan turvaamiseksi.

Yleisradio Oy:n *julkisen palvelun* rahoitusuudistus toteutuu ennen suunnittelukauden alkua. Uudistuksella on turvattu Yleisradio Oy:n mahdollisuudet täyttää lakisääteiset tehtävänsä.

Kansalaisten arkielämän ja yhteiskunnan elintärkeät toiminnot riippuvat mukaan lukien kansallinen ja kansainvälisiin yhteisöihin liittyvä päätöksenteko, ovat sidoksissa sähköiseen tieto- ja viestintäinfrastruktuuriin sekä tietojärjestelmien toimintaan. Infrastruktuurin riittävä toimivuus ja luotettavuus tulee pystyä varmistamaan kaikissa olosuhteissa. Siirtyminen pilvipalveluiden hyödyntämiseen edellyttää lisääntyneitä tietoisuutta palvelujen käytettävyyttä ja toimivuutta uhkaavista tekijöistä ja valmiutta torjua näitä. Infrastruktuurin riittävä toimivuus ja luotettavuus tulee pystyä varmistamaan kaikissa olosuhteissa. Kansalaisten ja yritysten tulee voida luottaa digitaalisiin palveluihin ja niiden turvallisuuteen. Hallinnonalalla tuetaan eri tavoin infrastruktuurin toimivuudesta vastaavien yritysten mahdollisuuksia taata palveluidensa *häiriötön toimivuus* kaikissa olosuhteissa. Tietoturvaa varmistetaan viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyönä. Suunnittelukaudella uudistetaan sähköisen viestinnän sekä palveluiden häiriöttömän ja turvallisen toiminnan turvaavaa lainsäädäntöä (tietoyhteiskuntakaari).

4.2 Viestintämarkkinat

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:

Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskunta-palveluita on saatavilla koko maassa.

Tieto- ja viestintätekniiikan ja siihen perustuvien sovellusten ja palvelujen kehittyminen jatkuu kiihtyvällä vauhdilla. Merkittävä osa viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita tuotetaan markkinaehtoisesti. Monipuolisen ja korkeatasoisen tarjonnan varmistaminen edellyttää markkinoiden toimivuuden varmistamista.

Viestinnän palvelujen lisääntyessä ja viestintämäärien kasvaessa useat käyttötarpeet kilpailevat niukoista taajuusresursseista. Taajuuspolitiikka on pääosin kansallisesti päätettävä asia, mutta myös kansainvälisesti huolehditaan siitä, että taajuudet allokoidaan eri käyttötarpeille mahdollisimman järkevästi. Taajuuksien tehokasta käyttöä edistetään muun ohella markkinaehtoisuutta lisäämällä.

Huippunopeiden laajakaistayhteyksien merkitys kasvaa suunnittelukaudella ja niiden yleistymistä vauhditetaan erityisellä edistämishelmalla. Neljännen sukupolven matkaviestinverkot lisäävät kilpailua ja käyttäjien valintamahdollisuuksia huippunopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa varsinkin maaseudulla.

Mediakentän muutos jatkuu teknologian kehittyessä ja kulutustottumusten muuttuessa. Internetin merkitys audiovisuaalisten sisältöjen välittämisessä vahvistuu ja haastaa perinteisen television käyttöä ja tarjontaa. Digitaaliset sisältömarkkinat vaikuttavat vahvasti myös lehdistön toimintaedellytyksiin. Kotimaisen sisältötuotannon toimintaedellytykset kapenevat kansainvälinen sisältötarjonnan kilpailun paineessa.

Suunnittelukaudella toimeenpannaan sähköisen median viestintäpoliittista ohjelmaa. Tavoitteena on luoda toimintaedellytyksiä ja kehittää toimintaympäristöä viestintäpoliittisin keinoin siten, että erityisesti kotimaisesta sisältötuotannosta pystytään huolehtimaan. Lainsäädäntömuutokset toteutetaan tietoyhteiskuntakaaren yhteydessä.

Digitaalisen kehityksen aiheuttama postitoimialan murros jatkuu. Suunnittelukaudella sähköiset palvelut vahvistavat asemaansa perinteisten postipalveluiden täydentäjänä ja korvaajana. Mahdolliset uudet toimijat monipuolistavat asiakaslähtöisesti postipalvelujen tarjontaa. Toimilupapolitiikalla huolehditaan siitä, että kilpailun avaamisesta syntyvät hyödyt kohdistuvat myös kuluttajille ja pienyrityksille. Lehtijakeluun liittyvät haasteet kasvavat suunnittelukaudella.

Osana tietoyhteiskuntakaarta uudistetaan myös teleyritysten huomattavaa markkinavoimaa koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on edistää kilpailua viestintämarkkinoilla, joilla sen erityispiirteiden vuoksi esiintyy tyypillisesti kilpailuongelmia.

4.3 Digitaaliset palvelut

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:

Tieto- ja viestintäteknologiaa ja digitaalisia palveluita käytetään täysimääräisesti yhteiskunnan toimivuuden, kansalaisten hyvinvoinnin ja yritysten kilpailukykyä edistämiseksi.

Suunnittelukaudella korostuvat mahdollisuudet ja haasteet, jotka liittyvät erityisesti pilvipalveluiden kehitykseen ja laajaan käyttöönottoon sekä esineiden välisen tiedonsiirron ja suurten tietoaiteistojen hyödyntämisen kehitykseen. Kehitystä leimaa digitaalisen tiedon määrä ja laskentatehon kasvu, digitaalisen liiketoiminnan kasvu erityisesti mobiiliympäristössä, yhteisöllisyyden merkitys ja yleisesti palveluiden kasvava osuus taloudesta. Muuttuva toimintaympäristö edellyttää julkisen ja yksityisen sektorin sitoutumista uudenlaiseen yhteistyöhön, jonka avulla käännetään yhteiskunnalliset ja kilpailun haasteet mahdollisuuksiksi. Alan yrityksille tulee Suomessa tarjota kiinnostava ja kannustava toimintaympäristö investointien ja palvelujen kehittämiseen.

Muista yleisistä kehitystrendeistä suunnittelukaudella korostuvat tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuudet kasvun ja hyvinvoinnin moottorina sekä vastaaminen energia- ja ilmastopolitiikan haasteisiin. Kilpailukykyä säilyttämiseksi tärkeää on pystyä vastaamaan kansainväliseen kilpailuun ja tavoitella johtajuutta digitaalisten palveluiden tuotannossa ja käytössä myös globaalissa mittakaavassa.

Suunnittelukaudella koordinoidaan eri hallinnonalojen älystrategioita. Tieto- ja viestintäteknologian avulla voidaan nostaa prosessien tuottavuutta, kehittää innovatiivista liiketoimintaa sekä lisätä tuotannon jalostusarvoa palvelusovellusten ja uusien toimintamallien avulla. Tieto- ja viestintäteknologia luo mahdollisuuksia myös kansalaisten arjen sujuvuuden ja osallisuuden parantamiselle. Myös Euroopan unionin digitaalistrategian keskeisimmät tavoitteet kytkeytyvät vahvasti useampaan merkittävään käynnissä olevaan kansalliseen viestintäpoliittiseen hankkeeseen.

Liikenne- ja viestintäministeriössä toimeenpannaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä edistäviä toimia hallinnonalan KIDE (kasvu, innovaatiot, digitaaliset palvelut ja evoluutio) -hankkeen puitteissa. KIDE-hankkeet jakautuvat useamman kokoavan teeman alle.

Huippulaatuisen tieto- ja viestintäteknologisen infrastruktuurin osalta painotetaan ulkomaille suuntautuvien tietoliikenneyhteyksien kehittämistä ja huippunopean laajakaistan edistämistä. Suunnittelukaudella julkisen sektorin tietoaiteistojen saatavuus on yhteiskunnan palvelukehityksen ja tätä tukevan innovaatiotoiminnan kannalta kriittistä. Tästä syystä on turvattava nykyistä kannustavampi ja laajempi tietoaiteistojen saatavuus kaikkien palvelunkehittäjien tarpeisiin.

Hallinnonalalla tavoitteena on omien liikenteeseen ja viestintään liittyvien tietoaiteistojen avaamisen mahdollisimman laajasti. Suomea kehitetään pilvipalveluiden testaus- ja kehitysympäristönä elinkeinoelämän sekä hallinnon tarpeisiin, ja tavoitteena on nousta merkittäväksi pilviratkaisujen tuottajaksi. Suunnittelukaudella tavoitteena on tuoda vihreä tieto- ja viestintäteknologia kokonaisvaltaisempaan tarkasteluun. Tieto- ja viestintäteknologian palveluiden ja tuotteiden potentiaalia arvioidaan ja seurataan ilmasto- ja energiapolitiittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Digitaalisessa kehityksessä keskeisessä roolissa on myös kehityksen yksittäisille kansalaisille luomat mahdollisuudet yrittäjyyteen ja osallisuuden vahvistamiseen (start up –kansalaiset). Tavoitteena on rakentaa toiminnallisia verkostoja, jotta kaikilla halukkailla olisi edellytyksiä yhteisölliseen toimintaan ja digitaalisten palveluiden tuotantoon yrittäjämäisesti. Tarkastelun kohteena ovat myös työn uudet muodot tieto- ja viestintäteknologian mahdollistaessa ajasta ja paikasta riippumattoman työskentelyn. Suunnittelukaudella panostetaan myös tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvän tutkimuksen vahvistamiseen. Yhteistyötä eri toimijoiden kesken tiivistetään erityisesti panostamalla vakiinnuttamalla hallinnonalalle perustetun tutkimus- ja kehittämistarpeita palvelevan osaamis- ja yhteistyöverkoston toiminta.

Suunnittelukaudella esillä ovat myös sähköiseen tunnistamiseen ja luottamuspalveluihin sekä sähköiseen kaupankäyntiin liittyvät kysymykset sekä yksityisyyden suojaamiseen ja palveluiden esteettömyyteen liittyvät haasteet digitaalisten markkinoiden kehittyessä. Lainsäädännön ajantasaisuutta arvioidaan tietoyhteiskuntakaaren yhteydessä.

4.4 Viestintäpolitiikan rahoitus

Taulukko 1. Rahoitus ja esitys kehysten tarkistamiseksi

(1 000 euroa)	TA 2013	2014	2015	2016	2017
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	519 895	521 555	521 475	510 375	510 375
01. Viestintäviraston toimintamenot	9 895	10 045	10 045	9 645	9 645
Esitys kehyslisäys: Julkisen tiedon avaaminen		510	330	230	230
42. Sanomalehdistön tuki	500	500	500	500	500
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistaverkon rakentamiseen	9 500	10 000	10 500	0	0
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon ¹	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000

Perustelut kehysten tarkistamiseen

Julkisen tiedon avaaminen

Viestintävirasto jakaa jo nyt viestintämarkkinoita ja -palveluja koskevaa tietoa kansalaisten ja elinkeinoelämän käyttöön monin eri tavoin viraston toimintaa ohjaavan lainsäädännön puitteissa. Tietojen luovutus Viestintävirastosta on pääsääntöisesti maksutonta ja valtaosa yleisöä kiinnostavista tiedoista on jo nyt saatavilla viraston verkkosivuilla.

Viestintävirastossa tietovarantojen avaamiseen liittyvät panostukset keskittyvät viestintäverkkojen tilannekuvan tietovarannon toteuttamiseen, jota kehitetään osana Viestintäviraston tilannekuvahanketta ja sähköisen asiointin integraatioalustaa. Toimenpiteistä aiheutuu lisäkustannuksia suhteessa tietovarannon muuhun kehittämiseen suunnittelukaudella yhteensä 1,3 miljoonaa euroa. Viestintäverkkojen tilannekuvan tietovarannon kehittäminen avoimen datan julkaisua varten ei aiheuta virastolle tulonmenetyksiä.

¹ Kehysten ulkopuolella. Määräraha vuonna 2013 on 500 milj. euroa, ja sen suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason nousua vastaavasti. Tarkistuksen perusteena on indeksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä (1/3) ja ansiotasoindeksistä (2/3).

5. LIIKENNEPOLITIIKKA

5.1 Suomen kilpailukyvyyn ja kestävän kasvun edistäminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Matka- ja kuljetusketjut toimivat sujuvasti ja turvallisesti hyvinvointia ja kilpailukykyä edistäen. Liikennejärjestelmän toimintavarmuus paranee.

Suomen kilpailukyvyyn ja kestävän talouskasvun varmistamiseksi tärkeimpiä ovat keskeiset ulkomaanyhteydet, merkittävimpien sisäisten reittien palvelutaso sekä suurimpien kaupunkiseutujen liikennejärjestelmien toimivuus. Myös kansainväliset lentoyhteydet ovat Suomen kilpailukyvyyn kannalta välttämättömiä. Kansainvälisten yhteyksien säilyttäminen koskee koko Suomea.

Kuljetusmarkkinoiden toimivuudella on keskeinen merkitys kilpailukyvyille ja palvelutasolle. Yritysten elinvoimaisuus on myös edellytys vastuullisen ja terveen liikenne- ja työturvallisuuskulttuurin ylläpitämiseksi. Toiminnan kansainvälistyessä kasvaa riski harmaan talouden lisääntymisestä myös Suomen kuljetusmarkkinoilla.

Logistiikassa kohoava energian hinta, ilmasto- ja ympäristövaatimukset ja uudet käyttövoimat nostavat kuljetuskustannuksia. Sujuvat matkat ja kuljetukset tarvitsevat toimintavarmaa liikennejärjestelmää. Palvelujen sähköistyminen helpottaa arjen toimivuutta ja etätöiden mahdollisuuksien kasvaessa fyysisen liikkumisen tarve voi pienentyä. Ilmiö pirstaloittaa tavaravirtoja ja vähentää välivarastoinnin tarvetta, mutta vaatii tuekseen tehokasta jakeluliikennettä. Älyliikenteen edistyneistä menetelmistä tulee yhä merkittävämpi osa logistiikkapalvelujen suunnittelua ja toteutusta. Samalla logistiikka-alan toimijoiden osaamisvaatimukset kasvavat. Älyliikenteen mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää uudentyypistä tilaaja- ja yhteistyöosaamista.

5.2 Hyvinvointi ja sekä turvallinen ja esteetön liikkuminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Matka- ja kuljetusketjut toimivat sujuvasti ja turvallisesti. Joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan. Tieliikenteen turvallisuus paranee jatkuvasti

Joukkoliikenteen houkuttelevuuteen vaikuttaa keskeisesti joukkoliikenteen palvelutaso. Matkaketjun tulee toimia ovelta ovelle ja esimerkiksi liityntäpysäköintimahdollisuuksista on huolehdittava. Erityisesti kaupunkien reunavyöhykkeellä on haasteellista saavuttaa henkilöautoon nähden kilpailukykyinen joukkoliikenteen palvelutaso. Joukkoliikenteen käyttöä tukevat sujuvat pyöräilyolosuhteet ja viihtyisä ja turvallinen kävely-ympäristö. Jalankulun ja pyöräilyn asema liikennejärjestelmäprosesseissa vaatii vahvistamista ja valtavirtaistamista. Pyöräilyn potentiaali nimenomaan lyhyiden henkilöautomatkojen korvaajana on merkittävä.

Tavoitteena on, että matka- ja kuljetusketjut toimivat sujuvasti ja turvallisesti hyvinvointia ja kilpailukykyä edistäen. Ministeriön toiminnalla varmistetaan liikennejärjestelmän päivittäinen liikennöitävyys ja toimintavarmuus keskeisellä liikenneverkolla. Lisäksi parannetaan joukkoliikenteen palvelutasoa, tavoitteena matkustajamäärien kasvu ja yksityisautoilun vähentäminen. Haja-asutusalueella julkisen liikenteen palvelut pyritään turvaamaan. Erityisen huomion kohteena on raideliikenteen lisääminen ja palvelutason parantaminen. Älyliikenteellä tuetaan liikenteen tehokkuuden ja kuljetusten kilpailukyvyyn kehittämistä.

Liikenteen turvallisuusvision mukaan kenenkään ei tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä. Erityisenä haasteena liikenteessä on rattijuoppous, ylinopeus, punaista päin ajaminen sekä turvalaitteiden käytön laiminlyönti, jotka viestivät vastuuttomasta liikennekulttuurista. Kaupallisessa ja ammatillisessa liikenteessä liikenneturvallisuusvisio on jo saavutettu lukuun ottamatta tieliikennettä, jossa raskas liikenne on osallisena.

Tavoitteena on, että Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan parhaiden maiden joukossa. Ammattiliikenteen turvallisuuskulttuuria ja vastuullisuutta parannetaan. Tieliikenteen turvallisuuden edistämiseen liittyvää poikkihallinnollista yhteistyötä tehostetaan.

Toimivan liikennejärjestelmän suurimpia haasteita Suomessa ovat vaativat olosuhteet. Olosuhteet vaikuttavat kaikkiin liikennemuotoihin ja edellyttävät varautumista. Sään äkilliset vaihtelut, vuodenaikaisvaihtelut, yleistyneet sään ääri-ilmiöt sekä erityisesti talvimenekulun näkökulmasta haasteellinen sijainti vaativat toimijoilta erityisosaamista.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset tuovat lisähaasteita turvallisuustason ylläpitämiseksi. Esimerkiksi Itämeren laivaliikenteen lisääntyessä kasvaa myös suuronnettomuuden riski. Lento-, meri- ja rautatieliikenteessä tavoitteena on varmistaa saavutettu turvallisuustaso.

Esteettömässä liikennejärjestelmässä liikenneympäristö ja liikennepalvelut, mukaan lukien liikenteen informaatiopalvelut, toimivat hyvin myös edellytyksiltään kaikkein heikoimpien liikkujien näkökulmasta. Esteettömyys on fyysistä saavutettavuutta, helppokäyttöisyyttä, monikanavaista informaatiota ja saumattomia matkaketjuja ovelta ovelle. Myös väestön ikääntyminen on haaste koko liikennejärjestelmälle vaikuttaen ihmisten liikkumistarpeisiin, liikenneturvallisuuteen ja liikennejärjestelmän esteettömyysvaatimuksiin.

5.3 Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja muut ympäristötavoitteet

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään Suomen kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat minimoidaan. Tuetaan tutkimuksen keinoin ilmastonmuutokseen sopeutumista toimien laaja-alaisesti yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.

Suomi on sitoutunut kansainvälisesti ja EU-tasolla kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Liikenne aiheuttaa noin 20 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Liikennesektorille asetetut päästövähennystavoitteet ovat haasteellisia. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii ajoneuvokannan nopeaa uudistumista, ajoneuvo- ja polttoaineteknologian kehityksen täysimääräistä hyödyntämistä, liikennetarpeen vähentämistä liikennejärjestelmän ja maankäytön suunnittelun keinoin sekä siirtymistä henkilöautoilusta kestävämpiin kulkumuotoihin. Liikenteen energiatehokkuutta on pystyttävä parantamaan. Pitkällä aikavälillä liikenteeseen on saatava myös riittävä määrä uusia polttoaineita tai vaihtoehtoisia käyttövoimia.

Laivaliikenteen rikkipäästöt vaikuttavat ilmanlaatuun erityisesti tiheästi asutuilla rannikkoseuduilla. Tehdyt päätökset rikkipäästöjen rajoittamiseksi edellyttävät uusiin aluksiin teknologisia ratkaisuja, joita ei vielä ole laajamittaisesti otettu käyttöön. Merenkulun ja lentoliikenteen ilmastokaasupäästöjen rajoittamista koskevat neuvottelut ovat parhaillaan käynnissä. Liikenteen ympäristöhaittojen torjunnan vaikuttavuutta parannetaan.

5.4 Julkisten resurssien tehokas käyttö

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Tehostetaan hallinnonalan resurssien käyttöä liikenneverkkojen ylläpidossa ja kehittämisessä

Suunnittelukaudella 2014–2017 toimenpiteet liittyvät 2012 valmistuneen liikennepoliittisen selonteon strategisten hankkeiden ja linjausten toimeenpanoon sekä uudenlaisen ajattelun ja yhteistyön kehittämiseen, jolla voidaan merkittävästi parantaa toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta.

Selonteon keskeisenä lähtökohtana on liikennepoliittikka osana koko yhteiskunnan kehittämistä. Ministeriön toiminnassa tämä näkyy erityisesti tavoitteena kytkeä liikennejärjestelmän kehittäminen osaksi elinkeinoelämän, talouden, työllisyyden ja alueiden kehittämistä. Tiivis yhteistyö eri hallinnonalojen kesken luo pohjan tavoitteessa onnistumiselle.

Viime vuosina valtion ja kuntien roolit ja rahoitusvastuut liikenneväylien ylläpidossa ja kehittämisessä ovat osin hämärtyneet. Vastuiden selkiyttäminen edistäisi liikennejärjestelmän ja yhdyskuntarakenteen kokonaisvaltaista suunnittelua. Jos nykyisin hankittavia tuotteita ja palveluita voitaisiin tuottaa edullisemmin ja kokonaisuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla, veronmaksajille saataisiin huomattavia säästöjä. Hallinnossa tarvitaan yhteistyötä ja aiempaa laaja-alaisempaa valmistelua. Lisäksi liikenneinvestointien budjetoitimenettelyjä kehitetään joustavammiksi ja pitkäjänteisemmiksi.

Asiakaskeskeisyyden vahvistamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi tulee lisätä eri hallinnonalojen ja hallinnon eri tasojen yhteistyötä. Valmisteilla oleva kuntauudistus pyrkii vastaamaan haasteisiin, joita heikkenevä huoltosuhde ja palveluiden kysynnän muutokset asettavat. Kuntauudistus toteutuessaan vaikuttaa niin itse liikenteeseen kuin liikennejärjestelmän ja maankäytön suunnitteluun ja toteutukseenkin. Palvelujen keskittyminen toisaalta lisää eräiltä osin liikkumistarvetta. Samalla kuntauudistus tukee kuitenkin eheytyvää yhdyskuntarakennetta etenkin isoilla kaupunkiseuduilla ja parantaa siten saavutettavuutta jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Joukkoliikenteen yhteiset järjestämismahdollisuudet paranevat.

Suuri osa kuljetusalan lainsäädännöstä tulee kansainvälisten järjestöjen sekä EU-lainsäädännön kautta, ja siksi kansainvälisillä foorumeilla tapahtuvan etupainotteisen vaikuttamisen rooli on korostunut. Tämä edellyttää myös hyvin toimivaa kansallista koordinaatiota. EU:n rooli on korostumassa myös alueellisessa ja kahdenvälisessä yhteistyössä.

Perusväylänpidon suuntaaminen

Perusväylänpidon rahoituksesta suunnataan liikenneverkon päivittäiseen kunnossapitoon noin 390 milj. euroa, ylläpitoon 355 milj. euroa, parantamiseen 70 milj. euroa ja liikennepalveluihin 190 milj. euroa vuodessa. Keskeisen verkon palvelutason säilyttäminen on tavoitteena kaikissa tuoteryhmissä paitsi parantamisessa. Muulla verkolla myös nykyinen päivittäisen kunnossapidon ja liikennepalveluiden laatu tasoa säilytetään vuosina 2013–2015.

Päivittäinen kunnossapito. Väyläverkon päivittäinen liikennekäyttö ja hoitotaso varmistetaan. Hoidon alueurakoissa ei kuitenkaan voida nostaa hoitoluokkaa lisääntyneen liikenteen edellyttämälle tasolle. Erittäin vähäliikenteisiä ratoja osittain suljetaan. Väylien turvallisuudesta huolehditaan ja tarvittaessa lisätään liikennejärjestelyjä ratojen ja teiden turvallisuuden varmistamiseksi.

Ylläpito. Elinkeinoelämän pääreittien ja vilkkaiden väylien kunto säilytetään nykytasolla, mutta toimenpidekierto ei toteudu optimaalisella tavalla, mikä lisää pitkällä aikavälillä väylänpidon ylläpidon kustannuksia. Meneillään olevat suuret ratojen korvausinvestoinnit saatetaan loppuun (Lielähti–Kokemäki ja Huopalahti–Vantaankoski). Turvalaitteiden toiminnallisuus säilytetään nykytasolla. Rataverkon vaihteiden ja sähkötoimisten laitteiden korjauksia ja uusimisia sekä yksittäisten ratahankkeiden toteutuksia siirretään myöhäisempään ajankohtaan. Seutu- ja yhdysteiden päällysteiden kunto voi heiketä. Väylien varusteiden ja laitteiden korjauksia lykätään. Sorateiden rakenteen korjausta vähennetään, kuntoa pyritään säilyttämään kuivatuksella ja asettamalla liikenne rajoituksia.

Parantaminen. Rautatieliikenteen täsmällisyyttä parantavat investoinnit priorisoidaan. Mahdolliset lisärahoituskohteet priorisoidaan selonteon mukaisesti painottaen liikenneturvallisuutta sekä joukko- ja kevyttä liikennettä. Esisuunnittelu turvataan uuden liikennepolitiikan mahdollistamiseksi. MAL-hankkeet toteutetaan selonteon mukaisesti.

Liikennepalvelut. Rautatie- ja meriliikenteen ohjausjärjestelmät ja turvalaitteet sekä tieliikenteen ohjaislaitteet pidetään jatkuvasti toimintakunnossa. Jäänmurtopalvelun palvelutaso säilytetään. Kauppamerenkulun navigointiturvallisuus ja sujuvuus turvataan toimivilla merikarttapalveluilla.

5.5 Liikennepolitiikan rahoitus

Taulukko 2. Rahoitus ja esitys kehysten tarkistamiseksi

(1 000 euroa)	TA 2013	2014	2015	2016	2017
10. Liikenneverkko	1 702 695	1 749 592	1 839 408	1 726 412	1 608 435
01. Liikenneviraston toimintamenot	86 503	85 899	85 539	85 539	85 539
Esitys kehyslisäys: Julkisen tiedon avaaminen		1 385	1 375	1 690	1 540
20. Perusväylänpito	944 235	977 264	965 284	966 509	984 509
Esitys kehyslisäys: Julkisen tiedon avaaminen		620	260		
Esitys kehyslisäys: Ajoneuvojen mittojen ja massojen korotus		70 000	70 000	70 000	70 000
Esitys kehyslisäys: Siirto investoinneista perusväylänpitoon (liikennepoliittisen selonteon linjaus)				100 000	100 000
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	24 000	57 356	68 260	38 665	
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	9 000	5 000	5 000	5 000	5 000
70. Jäänmurtajan hankinta	27 000	46 000	52 000		
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	361 700	331 071	284 463	168 012	208 800
Esitys kehyslisäys: Liikennepoliittisen selonteon hankkeiden tehokas toteuttaminen		10 000	5 930	28 500	-3 650
Esitys kehyslisäys: Muut kehittämishankkeet		13 000	11 500	5 000	5 000
78. Eräät väylähankkeet	167 260	50 000	154 000	116 000	25 000
79. Elinkaarirahoitushankkeet	47 000	66 000	99 800	105 500	90 700
20. Liikenteen viranomaispalvelut	42 591	52 535	52 535	52 435	52 435
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	42 591	51 413	51 413	51 413	51 413
Esitys kehyslisäys: Julkisen tiedon avaaminen		1 122	1 122	1 022	1 022

(1 000 euroa)	TA 2013	2014	2015	2016	2017
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	237 808	251 106	231 486	231 061	231 851
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen	81 000	86 420	66 420	66 420	66 420
Esitys kehysisäys: Hallitusohjelmaleikkauksen palautus			20 000	20 000	20 000
46. Alusinvestointien ympäristötuki	38 000	20 000			
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset	800	800	800	800	800
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittämisen	100 243	99 047	99 447	99 247	99 547
Esitys kehysisäys: Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki		21 750	21 750	21 750	21 750
Esitys kehysisäys: PILETTI-hanke		2 000	1 000		
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	12 724	10 745	11 725	12 500	12 990
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset		5 303	5 303	5 303	5 303

Perustelut kehysten tarkistamiseen

Julkisen tiedon avaaminen

Liikenneviraston hallinnoimien julkisten tietojen avaamiseen liittyvät toimenpiteet Liikenneviraston toimintamenomomentilla ovat jakeluratkaisujen toteuttaminen, joukkoliikenteen reitti- ja aikataulutieto, merikartta-aineistot sekä perusväylänpidon momentilla Digiroad 2.

Tietoaineistojen jakeluratkaisujen toteuttaminen on yksi tiedon avaamiseen liittyviä perusedellytyksiä. Aineistojen uudelleenhyödyntäminen ei ole mahdollista elleivät tiedot siirry tietovarastoista käyttäjille. Avoimeen dataan liittyy olennaisesti tietoaineistojen asettaminen saataville siten, että ne ovat hyödyntäjälle tarjolla koneluettavassa muodossa ja ladattavissa yleisesti käytössä olevien (standardoitujen) rajapinta- tai muiden palveluiden kautta. Toteuttamalla toimivia ja tehokkaita rajapintapalveluita Liikennevirasto luo edellytykset toiminnallisesti tehokkaalle ja taloudellisesti järkevälle tavalle jakaa avaamiaan tietoaineistoja.

Valtakunnallinen joukkoliikenteen reitti- ja aikatauluaineisto on avattu syksyllä 2012 Apps4Finland kilpailun yhteydessä (Matka.fi-reittisuunnittelupalvelun ohjelmointirajapinta on sovelluskehittäjien maksuttomassa käytössä). Aineistoon kohdistuvan kehitystyön kautta parannetaan uudelleen hyödyntämisen mahdollisuuksia sekä aineiston kattavuutta ja laatua. Sisällöllisen kehittämisen lisäksi kehitetään rajapintaratkaisuja siten, että ne tukeutuvat käytössä oleviin standardeihin ja näin edistävät aineiston hyödynnettävyyttä ja yhteensopivuutta. Joukkoliikenteen reitti- ja aikataulutiedon avaamisella ja aineiston laadun parantamisella voidaan arvioida olevan huomattava vaikutus joukkoliikenteeseen liittyvien palveluiden kehittymiselle.

Merikartta-aineistot käsittävät julkisilla merikartoilla esitetyt Liikenneviraston vastuulla olevat, INSPIRE -direktiivin piiriin kuuluvat paikkatietoaineistot. Ne sisältävät mm. aluevesien rajat, vesiväylät ja turvalaitteet, kanavien sulut, rantarakenteet, syvyysluvut ja -käyrät sekä johtotiedot.

Digiroad on kansallinen tie- ja katutietoaineisto, joka sisältää teiden ja katujen geometriatiedot sekä liikkumisen suunnittelua palvelevat ominaisuustiedot. Digiroad kattaa kaikki Suomen maantiet, kadut ja yksityistiet. Digiroadin liikkumisen suunnittelua palvelevia

ominaisuustietoja ovat mm. tien toiminnallinen luokka, nimet ja osoitteet, tieto liikennevirran suunnasta, tie- ja katuverkon käyttörajoitukset ja muut ominaisuustiedot (esim. nopeusrajoitus, leveys, päällystetieto, tieto silta- tai tunnelikohteesta, tasoristeykset) sekä käyttäjiä tukevat palvelukohteet (mm. joukkoliikenne- ja taksiasemat, sairaalat ja ensiapupisteet, pysäköintialueet). Digiroadin uudistamisen myötä aineistosta saadaan helppokäyttöisempi ja lisäksi toteutetaan sisällöllistä kehittämistä. Yhtenä tärkeimpänä sisältökehityksenä toteutetaan joukkoliikenteen palveluita edistävän pysäkkitiedon kattavuuden parantaminen, jolloin joukkoliikenteen matka-aika- ja reittipalvelut saavat käyttöönsä nykyistä laadukkaamman aineiston. Uudistettu aineisto tullaan asettamaan makсутta saataville latauspalvelun kautta ja se muodostaa osan liikenneverkot-tietotuotetta.

Liikenteen turvallisuusvirasto perii maksuja luovuttaessaan tietoja rekistereistään valtion maksuperustelain mukaisesti. Virasto huolehtii henkilötietojen asianmukaisesta käytöstä, tietosuojasta ja –turvasta. Liikenteen turvallisuusvirastolla on edellytykset muuttaa viranomaisille tehtävät tiedon luovutukset maksuttomaksi tietyin osin jo vuoden 2014 alusta alkaen. Kehylylisäyksenä esitetään ajoneuvojen teknisten ja kuntatietojen muuttaminen maksuttomaksi. Liikenteen turvallisuusvirastolle aiheutuu tulonmenetyksiä viranomaisille luovutettavien tietojen muuttuessa maksuttomaksi yhteensä n. 907 000 euroa vuosina 2014–2017. Tietojen muuttamisesta arvioidaan aiheutuvan lisäksi kustannuksia.

Ajoneuvojen mittojen ja massojen korotus

Kehylylisäyksenä liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa perusväylänpidon momentille raskaiden ajoneuvojen suurimpien sallittujen mittojen ja massojen korottamisesta aiheutuviin tienpidollisiin toimiin 70 milj. euroa vuodesta 2014 alkaen. Hallituksen liikenne- ja viestintäpoliittinen ministerityöryhmä linjasi vuoden 2012 marraskuussa, että raskaan liikenteen kaluston enimmäismassoja ja -mittoja korotetaan. Korotuksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä, vähentää ympäristöpäästöjä sekä parantaa liikenneturvallisuutta. Ministeriö on valmistellut raskaan liikenteen enimmäismittojen ja -massojen muutoksia koskevat valtioneuvoston asetuksen pykäläluonnokset sekä toimittanut ne EU:n komissiolle mahdollista kannanottoa varten. Suurempien ajoneuvoyhdistelmien salliminen edellyttää verkollisesti tärkeimpien painorajoitettujen siltojen vahvistamista, matkien alikulkujen syventämistä, raskaan liikenteen käyttämän keskivilkkaan seututieverkon kantavuuden parantamista sekä sorateiden kantavuuden lisäämistä.

Liikenneväylärahoituksen painopisteen siirto kehittämisinvestoinneista perusväylänpitoon

Liikennepoliittisessa selonteossa on linjattu, että liikenneväylärahoituksen painopistettä siirretään kehittämisinvestoinneista perusväylänpidon pieniin investointiohjelmiin ja ylläpitoon. Tämä on mahdollista toteuttaa siten, että vuodesta 2016 lähtien perusväylänpidon määrärahasoon tehdään 100 milj. euron lisäys. Kehittämisinvestointien volyyymi on mitoitettu 4.4.2012 kehyspäätöksen mukaisesti siten, että valtion rahoitusosuus on 370 milj. euroa/vuosi, mikä on noin 100 milj. euroa vähemmän kuin aikaisempien vuosien keskimääräinen taso. 100 milj. euron siirto perusväylänpitoon ehdotetaan tehtäväksi vuosien 2014–2017 kehyspäätöksessä.

Liikennepoliittisen selonteon hankkeiden tehokas toteuttaminen

Liikennepoliittisen selonteon investointiohjelman toteuttaminen siten, että suurin osa hankkeista alkaisi hallituskaudella, edellyttää kehyslisäystä 50 milj. euroa vuosille 2014–2016. Hankkeet on aikataulutettu ottaen huomioon suunnitteluvaihtelu, rakentamiseen liittyvät luvat ja vaikutukset liikennejärjestelmän luotettavaan palvelukykyyn.

Muut kehittämissankkeet

Länsimetron liityntäliikenne edellyttää Länsiväylän ja muiden *tieyhteyksien parantamista* noin 45 milj. eurolla. Valtio osallistuu Länsiväylän bussikaistojen kustannuksiin 13,1 milj. eurolla. Bussikaistojen kustannusarvio on 14,5 milj. euroa. Järjestelyt pitää toteuttaa ennen Länsimetron valmistumista vuoden 2015 lopulla. Hankkeesta on tehty aiesopimus.

Valtio (Senaatti-kiinteistöt) ja Helsingin kaupunki ovat toteuttamassa uutta *Keski-Pasilaa*. Valtion rahoitusta tarvitaan noin 40 milj. euroa uuden lisäraiteen ja asemarakennuksen liukuportaiden rakentamiseen vuosina 2014–2015. Suunnitellut ratkaisut mahdollistavat noin 250.000 maanvaraista lisärakennusoikeutta Keski-Pasilaan verrattuna vuoden 2005 sopimukseen Helsingin kaupungin ja valtion välillä entiselle ratapihalle. Valtion puolelta Senaatti-kiinteistöt vastaa kiinteistökehityksestä ja alueen toteuttamisesta ja saa 2/3 alueen lisämaankäyttöhyödyistä suuruusluokaltaan 100 milj. euroa.

Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki

Kehytlisäyksenä ehdotetaan suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen tarkistamista vuoden 2013 talousarvion mukaisesta 10,2 miljoonasta eurosta 32 miljoonaan euroon vuodesta 2014 lähtien. Hallitusohjelman mukaan suurten kaupunkien joukkoliikennetukea korotetaan tinkimättä joukkoliikenteen ostoista. Hallitusohjelman tavoitteena on, että joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan, matkustajamääriä kasvatetaan ja yksityisautoilua vähennetään. Joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvu kaupunkiseuduilla parantaa liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta, jos kasvu on pois seudun henkilöautoliikenteestä ja liikennesuoritteesta.

Joukkoliikenteeseen panostaminen suurilla kaupunkiseuduilla olisi myös ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkittävää. Tuen korottaminen olisi tärkeää senkin vuoksi, että joukkoliikenteen hinnat ovat viime vuosina nousseet yleistä hinnannousua nopeammin. Samaan aikaan kun yleinen kuluttajahintaindeksi on ollut vuodesta 2000 eteenpäin noin 2 prosenttia vuodessa, juna- ja linja-autolippujen hinnat ovat nousseet keskimäärin 3,5 prosentin vuosivauhdilla. Joukkoliikennetuen korottamisella voitaisiin hillitä matkustajahintojen nousua.

PILETTI- Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmä

Piletti-hanke tähtää joukkoliikennelain mukaisten toimivaltaisten viranomaisten yhteiseen joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmäpalvelun käyttöönottoon kesällä 2014. Hanke tukee hallitusohjelman ja liikennepoliittisen selonteon linjaamia lippu- ja maksujärjestelmien yhteiskäyttöisyyden sekä joukkoliikenteen kulkutapaosuuden ja matkustajamäärien kasvattamisen tavoitteita. Järjestelmän kehittämisrahoitus on arvioitu vuosille 2013–2015 yhteensä 4 milj. euroa, josta 3 milj. euroa vuosina 2014–2015.

5.6 Ilmatieteen laitos ja sen rahoitus

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on liikenne- ja viestintäministeriön harjoittaman liikenne- ja viestintäpolitiikan ja sen hyväksymien strategioiden mukaisesti tuottaa tietoa ja palveluja liikenneturvallisuuden ja muiden elintärkeiden toimintojen turvallisuuden tarpeita varten sekä toimia johtavana asiantuntijana ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvissä kysymyksissä tukien liikenne- ja viestintäministeriötä erityisesti ILPO- ohjelman toteuttamisessa ja seurannassa.

Lisäksi Ilmatieteen laitos osallistuu myös muille hallinnonaloille asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen. Näitä hallinnonaloja ovat mm. sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, ympäristöministeriö ja valtioneuvoston kanslia.

Ilmatieteen laitos on perusluonteeltaan turvallisuusviranomaisen, joka yhdistää tutkimuksen ja palvelut. Laitoksen roolia liikenteen turvallisuusviranomaisena vahvistetaan. Ilmatieteen laitoksen julkisia tietovarantoja avataan hallinnonalan yhteisten linjausten mukaisesti. Laitoksen asiantuntijapalveluja käytetään erityisesti fyysisen ja sähköisen infrastruktuurin turvallisuuden kehittämisessä sekä liikenteen ympäristövaikutusten ja ilmastonmuutoksen vaikutusten ennakoinnissa ja vaikutusten arvioinnissa.

Tutkimus- ja innovaationeuvoston asettaman työryhmä on esittänyt Ilmatieteen laitoksen yhdistämistä Suomen ympäristökeskuksen kanssa Ympäristön tutkimus- ja kehittämis-

keskukseksi. Ilmatieteen laitoksen taloushyöty kohdistuu valtaosaltaan liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle.

Taulukko 3. Rahoitus ja esitys kehysten tarkistamiseksi

(1 000 euroa)	TA 2013	2014	2015	2016	2017
50. Tutkimus	45 776	48 157	50 442	50 442	47 842
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	45 776	44 671	44 356	44 356	44 356
Esitys kehysisäys: Julkisen tiedon avaaminen		3 486	3 486	3 486	3 486
Esitys kehysisäys: Säättökaverkoston täydentäminen			2 600	2 600	

Perustelut kehysten tarkistamiseen

Julkisen tiedon avaaminen

Ilmatieteen laitokselle on osoitettu vuoden 2013 talousarviossa 2,356 miljoonan euron kompensatoraha sää-, ilmasto- ja meridatan, keskeisten tutka- ja salamatuotteiden sekä kansallisen sääennustemallidatan muuttamiseksi maksuttomaksi. Tämän määrärahan tarkoitus on mahdollistaa mm. jakelukanavien rakentamiseen tarvittavat investoinnit sekä korvata saamatta jääviä tuloja, kun dataeristä ei enää laskuteta asiakkaita. Määrärahan saaminen myös vuoden 2013 jälkeen on välttämätöntä, jotta datan maksutonta jakelua voidaan jatkaa ja jotta tehdyt investoinnit eivät mene hukkaan.

Kehittämissuhteuksena liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että vuonna 2014 vapautettaisiin myös lentokenttähavainnot, jolloin saataisiin parhaat hyödyt Ilmatieteen laitoksen datatiedoista. Tämä vaatisi 3,486 miljoonan euron lisäkompensaation edellä olevan 2,356 miljoonan euron lisäksi. Tähän lisäsummaan sisältyy 0,242 miljoonan euron määrärahasiirto Puolustusvoimien toimintamäärärahasista. Tietojen maksuttomana jakelun ja investointien hyötyjen saaminen edellyttää pysyvää rahoitusta.

Säättökaverkoston täydentäminen

Ilmatieteen laitoksen toimintamenojen kehysesuhteuksissa on otettu huomioon tutkaverkoston laajentaminen neljällä tutkalla vuosina 2015 – 2016. Nykyinen Ilmatieteen laitoksen säättökaverkosto ei kata koko maata kaikissa säätilanteissa. Olemassa oleva verkosto on myös erityisen häiriöaltis, koska verkostossa ei ole korvaavaa kapasiteettia. Ilmatieteen laitoksen nykyistä tutkaverkostoa uusitaan parhaillaan. Alempiin talousarvioihin ja kehyspäätöksiin sisältyvällä rahoituksella modernisoidaan käyttöikänsä päähän tulleet tutkat. Toimenpiteelle on varattu rahoitusta siten, että kaikki laitoksen kahdeksan nykyistä säättökava saadaan korvattua vuoden 2014 loppuun mennessä.

Ilmatieteen laitoksella ei ole olemassa olevaa rahoitusta koko Suomen kattavan säättökaverkoston rakentamiseen. Erityisesti kaikkein vaarallisimpien sääilmiöiden varoittamiseen koko Suomen osalta tarvitaan tutkaverkoston laajentamista.

6. HALLINNONALAN YHTEISTEN TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

6.1 Säädosvalmistelu

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: Ministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset.

Säädosvalmistelu on yksi ministeriön ydintehtävistä. Hallinnonalan virastot avustavat hallituksen esitysten tausta-aineistojen tuottamisessa, mutta varsinainen valmistelu tapahtuu ministeriössä. Ministeriö toimii yhteistyössä muiden ministeriöiden ja eduskunnan kanssa valtioneuvostolle ilmoitetun aikatauluennusteen puitteissa.

Liikenne- ja viestintäministeriön säädosvalmistelu painottuu suurelta osin unionilainsäädännön täytäntöönpanolainsäädäntöön, jota on arviolta yli 50 % ministeriön lainvalmistelusta. Muiden valmisteltavien säädösten painotukset johdetaan muista hallituksen yleisistä ohjelmista.

Ministeriössä toimii säädosvalmistelijoiden verkosto, jonka kautta levitetään talon sisäistä säädosvalmisteluammattitaitoa, edistetään hyvän lainvalmistelukulttuurin muodostumista sekä tuetaan yksittäisiä lainvalmistelijoita heidän työssään. Suunnittelukaudella parannetaan säädosvalmistelun laatua ja prosesseja sekä säädöskieltä, kehitetään säädosvalmistelijoiden verkoston toimintaa ja osallistutaan hallituksen sisäiseen säädöspolitiikan yhteistyöryhmään.

6.2 Hallinnonalan ohjaus

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintaa kehitetään tavalla, joka edistää sekä toimialan yhteiskunnallista vaikuttavuutta että hallinnonalan virastojen ja laitosten toiminnallista tuoksellisuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta.

Hallinnonalan ohjaus pohjautuu hallitusohjelmaan ja muihin valtioneuvoston päätöksiin. Hallinnonalan ohjauksella toimeenpannaan eduskunnan ja valtioneuvoston tekemät päätökset yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee toimialaansa liittyvät poliittiset ja strategiset linjaukset. Virastojen tehtävänä on niiden operatiivinen toimeenpano ja avustaminen suunnitelmien laadinnassa. Hallituskaudella korostuu liikennepoliittisen selonteossa hyväksytyjen toimenpiteiden toteuttaminen.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuustavoitteita ja niistä johdettavia mittareita kehitetään edelleen. Uudistettua mittaristoa otetaan käyttöön sitä mukaa kun tarvittavat indikaattorit ja niiden edellyttämä tiedonkeräysjärjestelmä on käytettävissä. Tavoitteena on, että uusi mittaristo on käytössä kokonaisuudessaan vuoden 2014 talousarviossa. Hallinnonalan tuottavuusmittausta kehitetään osana valtion tuottavuustilastoinnin kehittämistä.

Virastojen ohjaustoiminnoissa tavoitteena ovat selkeät roolit ja tehtävät, ohjaus on ammattimaista ja johdonmukaista. Ohjaus perustuu selkeisiin yhdessä hyväksytyihin periaatteisiin, määriteltyihin foorumeihin kumppanuuteen ja valtioneuvoston yhteisesti käytössä olevaan ohjausjärjestelmään. Ohjaustoiminta vakiinnutetaan ja täsmennetään uusituvien roolien, foorumeiden ja periaatteiden mukaiseksi.

Ministeriön roolia hallinnonalan strategisena toimijana vahvistetaan edelleen mm. hallinnonalan tulosohjauksen kehittämishankkeessa. Ministeriössä kiinnitetään erityistä huomiota

miota ohjauksen riittäviin resursseihin ja ammattitaitoon. Uudistettavaa ohjauksen käsikirjaa noudatetaan ja sen toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan huolellisesti.

Hallinnonalan virastojen toimintaa arvioidaan säännönmukaisesti. *Liikennevirasto* evaluoidaan vuoden 2013 aikana. *Liikenteen turvallisuusvirastoon* on koottu kaikkiin kulku- muotoihin liittyvä turvallisuus- ja ympäristöosaaminen. *Viestintävirastolla* on merkittävä viranomaisrooli digitaalisen yhteiskunnan tietoyhteiskuntakehityksen ytimessä. Tästä syystä viraston toimintaa kehitetään vastaamaan entistäkin paremmin muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin. *Ilmatieteen laitoksen* roolia liikenteen turvallisuusviranomaisena vahvistetaan. Ilmatieteen laitoksen asiantuntijapalveluja käytetään erityisesti fyysisen ja sähköisen infrastruktuurin turvallisuuden kehittämisessä sekä liikenteen ympäristövaikutusten ja ilmastonmuutoksen vaikutusten ennakoinnissa ja vaikutusten arvioinnissa.

Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteena on yhteistyön kehittäminen ministeriön, hallinnonalan virastojen ja laitosten välillä sekä niiden sisällä. Tämän tavoitteen merkitys korostuu nyt, kun hallinnonalan rakenteissa on tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Toteutetaan vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman ja erityisesti ydintoimintoanalyysin toimenpiteitä hallinnonalalla.

6.3 Tutkimus ja kehittäminen

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta tukee liikenteen ja viestinnän strategisten linjausten toteuttamista. Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista, asiantuntemusta ja kansainvälistä tietopohjaa.

Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnalla tuetaan liikenne- ja viestintäpoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Tutkimustoiminnalla tuetaan tietoa päätöksenteon tukemiseksi. Ministeriö teettää selvityksiä sen ydintoimintoihin liittyen ja erityisesti strategista ohjausta tukevaksi. Säädösvalmistelua varten tarvitaan selvityksiä ja tutkimustietoa. Virastot ja laitokset puolestaan teettävät niiden operatiivista toimintaa tukevia selvityksiä ja tutkimuksia.

Kehitetään systemaattista ennakointia hallinnonalalla. Ennakointiverkoston työskentelyä edistetään.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tuottavuutta ja vaikuttavuutta, pitkäjänteistä osaamisen kehittymistä sekä kansainvälisesti korkeatasoista osaamista edistetään verkostoitu- neilla toimintatavoilla liikenteen Fintrip- ja viestinnän FinICT –osaamisen ja innovaatio- toiminnan verkostoissa. Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla tuetaan Suomen nostamista johtavaksi digitaalisten palvelujen tuottajaksi ja käyttäjäksi KIDE-hankkeen mukaisilla teema-alueilla.

Ajankohtaisia aiheita suunnittelukaudella ovat liikennepoliittisen selonteon toteuttami- seen liittyvät aiheet. Tällaisia ovat esimerkiksi yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa suunniteltavat uudenlaiset käyttäjälähtöiset palvelukonseptit, älyliikenteen palvelut ja yhteysvälien ideakonseptit. Myös ilmastomuutokseen ja muihin ympäristöhaasteisiin vastaaminen edellyttää uusien ratkaisumallien löytämistä. Liikenneturvallisuustavoittei- den saavuttamiseksi tunnistetaan riskejä ja käyttäytymismalleja ja kehitetään mm. uusia toimintatapoja käsitellä ihmisen toiminnasta aiheutuvia riskejä liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Liikenne- ja logistiikkamarkkinoiden toimivuutta tuetaan liikennemarkkinoihin kohdistu- van lainsäädännön, mm. kilpailun avaamisen, vaikutusten arvioinnilla ja seurannalla.

Kannustetaan markkinoita uusien ja innovatiivisten palvelukonseptien ja liiketoimintamallien käyttöönottoon.

Ajankohtaiset viestintäpoliittiset teemat liittyvät sähköisen viestinnän ja digitaalisten palveluiden markkinoiden ja teknologian kehitykseen ja palvelujen saatavuuteen, sähköisen median murrokseen, laajakaistayhteyksien kehittämiseen, taajuuksien tehokkaaseen käyttöön sekä postipalveluiden kehitykseen.

Liikenteen ja viestinnän toimintavarmuuden osalta tuetaan viestintäverkkojen ja -palveluiden luotettavuutta sekä kehitetään tietoliikenteen turvallisuutta. Havainto-, ennuste- ja varoituspalveluja kehittämällä pyritään varmistamaan yhteiskunnan toiminta sään ääri-ilmiöissä. Edistetään raideliikenteen häiriöherkkyyttä vähentäviä toimenpiteitä. Kehitetään talvimerenkulkua, sähköistä navigointia ja alusturvallisuutta edistäviä toimenpiteitä. Kehitetään liikenteen ohjausta poikkeuksellisissa sääolosuhteissa.

6.4 Valtiokonsernin yhteiset kehittämishankkeet

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman (VATU) avulla haetaan valtionhallinnon sisäisin toimin keinoja vastata julkisen talouden kestävyysvajeen supistamistarpeeseen sekä työmarkkinoiden muutokseen. Ohjelman keskiössä ovat valtionhallinnon roolin ja tehtävien kirkastaminen, rakenteellisten uudistusmahdollisuuksien esiin nostaminen sekä uutta roolia tukevien toimintatapojen käyttöönotto. Ohjelmassa painotetaan henkilöstö- ja työelämäkysymysten tärkeyttä sekä tuloksellisuuden eri osa-alueiden tasapainoista tarkastelua. Hankkeen määräaika on 30.4.2015.

Hallinnonalojen VATU-ohjelmat koostuvat yhteisseurantaan nostettavista kärkihankkeista, ydintoimintoanalyysistä sekä inhimillisen pääoman kehittämisestä. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan VATU-kärkihankkeet ovat hallinnonalan tulosohjauksen kehittäminen ja julkisesti rahoitettujen henkilökuljetusten uudistaminen. Tulosohjauksen kehittämishankkeen tavoitteena on edistää hallinnon tuloksellisuutta ohjausmenettelyjä parantamalla. Hanke toteutetaan osana hallinnonalan tulosohjauksen kehittämishanketta. Julkisesti rahoitettujen henkilökuljetusten uudistamishankkeella pyritään tehostamaan palveluiden tuottamista taloudellisemmin sekä laatutasoa parantaen. Hankkeen tuloksena on odotettavissa säästöjä julkiselle taloudelle tai ainakin lievittää muutoin lisääntyvien menojen kasvua.

Ydintoimintoanalyysissä on arvioitu tehtäviä taloudellisen merkittävyyden ohella mm. seuraavilla kriteereillä: valtion vastuulla olevista tehtävistä voidaan luopua, keskitetään tehtäviä, prosesseja kehitetään. Merkittävässä määrin luovuttavat tehtävät liittyvät erilaisiin viranomaistehtäviin (lupiin, tutkintoihin jne). Valtionhallinnon yhteisiin prosesseihin esitettiin keventämistä ja keskittämistä. Samoin eräitä valtionapuprosesseja esitettiin kehitettäväksi. HTV-vähennysvaikutuksia ei vielä toistaiseksi ole yksiselitteisesti arvioitavissa. Koska kyse on hallinnollista työstä, henkilöstökustannukset ovat merkittävässä asemassa. Näin ollen euromääräistä kokonaissäästöä ei ole mahdollista vielä tässä vaiheessa arvioida. On kuitenkin haasteellista saavuttaa 10 %:n säästöä toimintamenoissa. Vuoden 2013 talousarvion mukaan hallinnonalan toimintamenojen määrä on bruttona 343 milj. euroa sekä nettona (ulkopuolinen rahoitusosuus vähennettynä) 205 milj. euroa.

Valtionhallinnon tulosohjauksen kehittämishanke

Liikenne- ja viestintäministeriö on pilottiministeriönä valtionhallinnon tulosohjauksen kehittämisessä. Kehittämiskohteena on mm. hallitusohjelmaan sisältyvien tavoitteiden jalkauttaminen hallinnonalalle (ml. tulossopimukset). Hallinnonalalla puolestaan on kaksi osahanketta, joilla yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita jalkautetaan hallintoon. Poikihallinnollisella liikenneturvallisuuteen liittyvällä hankkeella kehitetään vaikuttavuustavoitteiden vastuuttamiseen liittyviä menettelyjä eri toimijoille. Viestintäpoliittisten tavoit-

teiden jalkauttamiseksi hallintoon kokeillaan nk. strategiakartan käyttöä. Molempien hankkeiden avulla tulohajauksen laatua voidaan jatkossa parantaa erityisesti yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden purkamisessa toiminnallisiksi tulostavoitteiksi.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tulohajauksen kehittämishankkeella voidaan muutoinkin tuottaa tietoa koko valtionhallinnon tulohajauksen parantamiseksi esimerkiksi prosessien keventämisellä.

Konsernipalvelujen käytön lisääminen

Valtion yhteisten palvelujen tarjontaa lisätään ja käyttöä edistetään tuottavuushyötyjen ja säästöjen aikaansaamiseksi sekä toimintaprosessien kehittämiseksi.

Hallinnonalalla otetaan käyttöön valtionhallinnon yhteisiä palveluratkaisuja sekä osallistutaan aktiivisesti näiden palveluiden kehittämiseen. Suunnitelmakaudella hallinnonalalla liitytään valtiokonsernin yhteiseen talous- ja henkilöstöhallinnon KIEKU-tietojärjestelmään. Järjestelmien käyttöönottojen yhteydessä kiinnitetään huomiota myös toimintaprosessien linjakkuuteen ja tehokkuuteen sekä arvioidaan hallinnonalan sisäisen yhteistyön mahdollisuudet.

Aktiivista tilojen hallintaa tehostetaan. Hallinnollisten prosessien yhtenäistäminen virastojen sisällä ja valtiokonsernin yhteisten palvelujen hyödyntäminen parantavat tuottavuutta ja palveluja, säästävät toimintamenoja sekä mahdollistavat resurssien vapauttamisen ydintoimintaan ja sen tukemiseen. Uusien toimintatapojen toteuttaminen sekä valtion yhteisten palvelujen käyttöönotto ovat kuitenkin suuria ponnistuksia ja ne vaativat paljon työtä. Ministeriön riskien hallintaa parannetaan. Valmistaudutaan TORI-hankkeen ehdotusten käyttöönottoon sekä KEHU:n mukanaan tuomiin uudistuksiin.

Julkisen tiedon saatavuus

Julkisten tietoaineistojen avaaminen uudelleenkäyttöön on nostettu hallitusohjelman kärkihankkeeksi. Taustalla on maaliskuussa 2011 annettu valtioneuvoston periaatepäätös julkisen sektorin digitaalisten tietoaineistojen saatavuudesta. Hallitusohjelman mukaisesti julkisin varoin tuotettuja tietovarantoja avataan kansalaisten ja yritysten käyttöön. Tavoitteena on julkisen sektorin hallinnoimien digitaalisten tietoaineistojen saattaminen helposti uudelleen käytettävässä muodossa tietoverkkojen kautta kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen, viranomaisten, tutkimuksen ja koulutuksen hyödynnettäväksi.

Liikenne- ja viestintäministeriössä tietoaineistojen avaaminen on ollut keskeinen osa strategiatyötä. Ministeriö on yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten kanssa selvittänyt liikenteen ja viestinnän tietoaineistoja sekä niiden avaamisen edellyttämiä toimenpiteitä ja lisärahoitustarpeita. Tietojen avaamisesta on valmistumassa erillinen raportti. Hallinnonalan kehusehdotus 2014–2017 sisältää kehittämissuositukset julkisen tiedon hyödynnettävyyden lisäämiseksi.

6.5 Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö

Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö ovat osa strategista johtamista ja ne edistävät ministeriön ja sen hallinnonalan tavoitteiden toteutumista. Viestintä vahvistaa ministeriön, hallinnonalan sekä sidosryhmien valmiuksia keskustella, osallistua ja ottaa kantaa valmis-teilla oleviin asioihin ja päätöksentekoon. Avoin, ennakoiva viestintä ja vuorovaikutteinen sidosryhmätyö ovat viestinnän lähtökohtia koko hallinnonalalla.

Viestinnän toimintoja kehitetään niin, että ne tukevat parhaalla mahdollisella tavalla ministeriön ja hallinnonalan strategisia tehtäviä. Viestinnän keinojen valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota vaikuttavuuteen ja vuorovaikutteisuuteen.

Tavoitteena on edelleen vahvistaa konsernimaista viestinnän yhteistyötä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi. Toimeenpannaan vuonna 2012 toteutetun hallinnonalan viestinnän kehittämishankkeen linjauksia.

Viestintä ja sidosryhmätyö kytetään entistä kiinteämmäksi osaksi asioiden valmistelua, toimintaprosesseja ja tulosohjausta. Tavoitteena on, että kaikissa virastoissa on ajantasainen viestintä- ja sidosryhmätoiminnan strategia. Ministeriössä ja hallinnonalalla jatketaan verkkoviestinnän ja sähköisten julkaisukanavien kehittämistä. Verkkopalveluissa huomioidaan esteettömyys. Ministeriön sekä hallinnonalan verkkopalveluiden ja niiden taustajärjestelmien yhteensopivuutta edistetään käyttämällä avoimia rajapintoja ja standardeja. Tietojen julkaiseminen asianhallintajärjestelmästä verkkopalveluun tehostaa ylläpitoa ja parantaa verkkopalvelun tietojen ajantasaisuutta. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteisiä tietopalustoja. Lisätään sosiaalisen median ja muun interaktiivisen tieto- ja viestintäteknologian käyttöä hallinnonalan organisaatioiden kanssakäymisessä sidosryhmien ja kansalaisten kanssa osana toiminnan avoimuutta ja asioiden valmistelua. Kaikissa virastoissa on käytössä ajantasainen sosiaalisen median toimintaohje.

7. HALLINNONALAN LIIKETOIMINTA

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet: Hallinnonalan osakeyhtiöiden kilpailukykyä kehitetään omistajaohjauksen keinoin pitkäjänteisesti niin, että osakeyhtiöiden kyky suoriutua yhteiskunnallisesta perustehtävästään kustannustehokkaasti paranee samalla kun valtio saa pääomalleen tuottoa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimivia valtionyhtiötä ovat Finavia Oyj sekä Finnipilot Pilotage Oy. Lisäksi Yleisradio Oy on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla laissa määriteltyä julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa harjoittava yhtiö. Yhtiön omistajaohjaus kuitenkin poikkeaa olennaisesti edellä mainittujen yhtiöiden ohjauksesta. Yleisradio Oy toimii lain mukaan eduskunnan valvonnassa ja vastuulla siten, että ohjauksesta vastaa Yleisradio Oy:stä annetun lain mukainen hallintoneuvosto, jonka jäsenet valitsee eduskunta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan valtionyhtiöt ovat liiketoimintaorganisaatioita, joiden omistaja-arvo muodostuu julkisesta ja taloudellisesta arvosta. Julkisella arvolla tarkoitetaan kustannustehokkaasti tuotettua yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Kun osakeyhtiöt menestyvät liiketoiminnassaan, ne tarjoavat osaltaan kilpailukykyiset ja tasokkaat liikennepalvelut elinkeinoelämälle, yhteiskunnalle ja kansalaisille. Liikenne- ja viestintäministeriö ohjaa omistajana hallinnonalan liiketoimintaorganisaatioiden mahdollisuuksia kehittyä ja luoda lisäarvoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteuttaa sen ohjauksessa olevien osakeyhtiöiden omistajaohjausta valtion omistajapoliittisen periaatepäätöksen (3.11.2011), yleisen corporate governance -ohjeistuksen sekä ministeriössä hyväksytyjen omistajaohjausperiaatteiden mukaisesti. Liikenne- ja viestintäministeriön osakeyhtiöiden omistajaohjausta koskevaa hallinnointiohjetta on päivitetty vuoden 2012 alusta. Siinä otetaan huomioon osakeyhtiöiden omistajaohjausta koskevat hallinnointiperiaatteet. Omistajaohjauksessa korostetaan strategisten linjausten merkitystä ottaen huomioon yhteiskunnalliset ja liiketaloudelliset tavoitteet.

Yhtiöiden yhteiskunnallista ja taloudellista kokonaistulosta arvioidaan sen perusteella, miten ja minkälaisilla kustannuksilla yhtiö täyttää yhteiskunnallisen palvelutehtävänsä. Ministeriö edellyttää osakeyhtiöiltään kannattavuutta niin, että ne pystyvät investoimaan strategiseen kasvuun säilyttäen rahoitusrakenteensa terveenä sekä täyttävät tulos- ja voitonjakotavoitteet. Ministeriön tavoitteena on pitkäjänteinen tuloskehitys, josta voidaan kuitenkin poiketa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vuoksi.

Voitonjakotavoite on lähtökohtaisesti 40 % yhtiön tuloksesta. Voitonjako- ja voitonjakotavoite tarkastellaan kuitenkin aina tilanne- ja yhtiökohtaisesti.

Ministeriössä seurataan osakeyhtiöihin sovellettavien hallinnointimenettelyjen toimivuutta. Yhtiöiden toimintaympäristöjen muutoksiin liittyviin haasteisiin kiinnitetään huomioita omistajaohjauksessa. Yhtiöiden tulevaisuuteen voivat vaikuttaa meneillään olevat meriliikenteen strategian ja lentoliikenteen strategian valmistelutyöt.

8. RESURSSIT

8.1 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Suunnitelmakaudella 2014–2017 panostetaan erityisesti johtamiseen ja esimiestyöhön liittyvien taitojen kehittämiseen. Hallinnollisten prosessien virtaviivaistaminen ja valtiokonsernin yhteisten palvelujen käytön lisääminen edellyttävät toimintakulttuurin muutokseen varautumista. Valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallintojärjestelmän Kiekun tarjoamat henkilöstöhallinnon prosesseja tukevia toimintoja otetaan käyttöön. Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman mukaisia inhimillisen pääoman kehittämiskohteita käydään läpi kärkihankkeiden osalta sekä viraston arjen toiminnan näkökulmasta vuosittain. Ydintoimintoanalyysin pohjalta mietitään uusien toimintatapojen ja priorisointien mahdollistamista osaamisen kehittämisen, innostavan johtamisen sekä henkisen, sosiaalisen, fyysisen ja eettisen työkyvyn vahvistamisen keinoin. Aikaansaannoskyvyn mittareina käytetään VM Baron summaindeksejä; Osaamisen kehittyminen ja uudistuminen, Motivaatio ja työimu sekä Johtaminen ja työyhteisön vuorovaikutus.

Ministeriön, virastojen ja laitosten yhteistyötä kehittämällä hyödynnetään hallinnonalan sisäistä osaamista. Henkilöstöä valmennetaan muutosten läpivientiin siten, että henkilöstön työtyytyväisyys pysyy hyvällä tasolla. Hallinnonalalla seurataan säännöllisesti henkilöstön työtyytyväisyyttä ja työhyvinvointia sekä esimiestyötä em. aikaansaannoskyvyn mittarien avulla. Ministeriön tavoitteena suunnitelmakaudella on olla valtionhallinnon paras työpaikka työtyytyväisyydellä mitattuna. Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä sekä henkilöstön aikaansaannoskykyyn vaikuttavien tekijöiden kehittämistä tukee hallinnonalan yhteinen ohjausryhmä.

Taulukko 4. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan henkilötyövuodet 2012–2017

	Ennuste	Arvio	Arvio	Arvio	Arvio	Arvio
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liikenne- ja viestintäministeriö	168	167	166	165	163	163
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	177	177	177	177	177	177
Liikennevirasto	656	622	643	630	621	621
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	636	622	609	601	601	601
Liikenteen turvallisuusvirasto	516	516	526	526	526	526
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	516	516	516	516	516	516
Viestintävirasto	233	233	233	233	233	233
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	233	233	233	233	233	233
Ilmatieteen laitos	660	654	652	650	650	650
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	657	654	652	650	650	650
Hallinnonalan esitys yhteensä, htv	2233	2192	2220	2204	2193	2193
Vanhan tuottavuusohjelman mukaiset htv:t	2219	2202	2187	2177	2177	2177

Kehyskauden muutokset vanhaan tuottavuusohjelmaan verraten	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liikenne- ja viestintäministeriö	-9	-10	-11	-12	-14	-14
Liikennevirasto	20	0	34	29	20	20
Liikenteen turvallisuusvirasto	0	0	10	10	10	10
Hallinnonala yhteensä	11	-10	33	27	16	16

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan henkilötyövuodet 2012–2017 –taulukko sisältää aiempiin tuottavuusohjelmiin nähden eläkeiän ylittäneen, mutta vielä työsuhteessa olevan henkilöstön.

Liikenne- ja viestintäministeriön henkilötyövuodet vähenevät tuottavuusohjelmaan nähden. Vähennys aiheutuu siitä, että henkilötyövuodet on sopeutettu käytettävissä oleviin toimintamenomäärärahoihin. Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston henkilötyövuosimäärä kasvaa pääsääntöisesti uusien tehtävien vuoksi. Viestintäviraston henkilötyövuosikehyksessä ei ole otettu huomioon 11 henkilötyövuoden siirtoa muille hallinnonaloille vuodesta 2014. Kansantalouden tilanne huomioon ottaen hallinnonalalla varaudutaan siihen, että julkisen sektorin henkilöstöä ei voida kasvattaa.

8.2 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan rahoitus

Peruslaskelma

1 000 euroa	TA 2013	2014	2015	2016	2017
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	414 867	393 654	413 847	378 487	366 667
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	20 767	20 838	20 838	20 838	20 838
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	720	1 154	1 660	1 660	1 660
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	392 752	371 034	390 721	355 361	343 541
40. Eräät valtionavut	628	628	628	628	628
10. Liikenneverkko	1 702 695	1 654 587	1 750 343	1 521 222	1 435 545
01. Liikenneviraston toimintamenot	86 503	85 899	85 539	85 539	85 539
20. Perusväylänpito	944 235	977 264	965 284	966 509	984 509
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	24 000	57 356	68 260	38 665	
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	9 000	5 000	5 000	5 000	5 000
70. Jäänmurtajan hankinta	27 000	46 000	52 000		
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	361 700	331 071	284 463	168 012	208 800
78. Eräät väylähankkeet	167 260	50 000	154 000	116 000	25 000
79. Elinkaarirahoitushankkeet	47 000	66 000	99 800	105 500	90 700
20. Liikenteen viranomaispalvelut	42 591	51 413	51 413	51 413	51 413
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	42 591	51 413	51 413	51 413	51 413
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	237 808	227 356	188 736	189 311	190 101
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantaminen	81 000	86 420	66 420	66 420	66 420
46. Alusinvestointien ympäristötuki	38 000	20 000			
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset	800	800	800	800	800
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	100 243	99 047	99 447	99 247	99 547
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	12 724	10 745	11 725	12 500	12 990
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset		5 303	5 303	5 303	5 303
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestintän tukeminen	519 895	521 045	521 145	510 145	510 145
01. Viestintäviraston toimintamenot	9 895	10 045	10 145	9 645	9 645
42. Sanomalehdistön tuki	500	500	500	500	500
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistaverkon rakentamiseen	9 500	10 500	10 500		
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
50. Tutkimus	45 776	44 671	44 356	44 356	44 356
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	45 776	44 671	44 356	44 356	44 356
Hallinnonala yhteensä	2 963 632	2 892 726	2 969 840	2 694 934	2 598 227
Kehykseen kuuluvaa	2 070 880	2 021 692	2 079 119	1 839 573	1 754 686
Kehyksen ulkopuolella	892 752	871 034	890 721	855 361	843 541

Kehittämis ehdotus

1 000 euroa	TA 2013	2014	2015	2016	2017
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	414 867	391 013	430 940	399 192	379 454
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	20 767	20 838	20 838	20 838	20 838
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	720	1 154	1 660	1 660	1 660
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	392 752	368 393	407 814	376 066	356 328
40. Eräät valtionavut	628	628	628	628	628
10. Liikenneverkko	1 702 695	1 749 592	1 839 408	1 726 412	1 608 435
01. Liikenneviraston toimintamenot	86 503	87 284	86 914	87 229	87 079
20. Perusväylänpito	944 235	1 047 884	1 035 544	1 136 509	1 154 509
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	24 000	57 356	68 260	38 665	
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	9 000	5 000	5 000	5 000	5 000
70. Jäänmurtajan hankinta	27 000	46 000	52 000		
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	361 700	354 071	301 893	201 512	210 150
78. Eräät väylähankkeet	167 260	50 000	154 000	116 000	25 000
79. Elinkaarirahoitushankkeet	47 000	66 000	99 800	105 500	90 700
20. Liikenteen viranomaispalvelut	42 591	52 535	52 535	52 435	52 435
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	42 591	52 535	52 535	52 435	52 435
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	237 808	251 106	231 486	231 061	231 851
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantaminen	81 000	86 420	86 420	86 420	86 420
46. Alusinvestointien ympäristötuki	38 000	20 000			
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset	800	800	800	800	800
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	100 243	122 797	122 197	120 997	121 297
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	12 724	10 745	11 725	12 500	12 990
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset		5 303	5 303	5 303	5 303
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	519 895	521 555	521 475	510 375	510 375
01. Viestintäviraston toimintamenot	9 895	10 555	10 475	9 875	9 875
42. Sanomalehdistön tuki	500	500	500	500	500
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakais-taverkon rakentamiseen	9 500	10 500	10 500		
60. Siirto valtion televisio- ja radorahastoon	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
50. Tutkimus	45 776	48 157	50 442	50 442	47 842
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	45 776	48 157	50 442	50 442	47 842
Hallinnonala yhteensä	2 963 632	3 013 958	3 126 286	2 969 917	2 830 392
Kehykseen kuuluvaa	2 070 880	2 145 565	2 218 472	2 093 851	1 974 064
Kehyksen ulkopuolella	892 752	868 393	907 814	876 066	856 328

Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen

1 000 euroa	v. 2012 TA	2013 TA	2014		2015		2016		2017	
			perus- laskelma	kehys- ehdotus	perus- laskelma	kehys- ehdotus	perus- laskelma	kehys- ehdotus	perus- laskelma	kehys- ehdotus
Joukkoliikenteen peruspalvelutaso	73 625	65 193	65 597	65 597	65 997	65 997	65 197	65 197	65 497	65 497
Junien kaukoliikenteen osto	32 700	33 600	34 000		34 400		33 600		33 900	
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen	40 925	31 593	31 597		31 597		31 597		31 597	
Kilpailukykyinen joukkoliikenne	19 950	29 950	29 350	51 100	29 350	51 100	29 950	51 700	29 950	51 700
Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	10 250	10 250	10 250	32 000	10 250	32 000	10 250	32 000	10 250	32 000
Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki		10 000	10 000		10 000		10 000		10 000	
Junien lähiliikenteen palvelujen osto	9 700	9 700	9 100		9 100		9 700		9 700	
Joukkoliikenteen erityispalvelutaso	1 650	1 750	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
Lentoliikenteen palvelujen osto	1 400	1 500	1 000		1 000		1 000		1 000	
Merenkurkun liikenne	250	250	250		250		250		250	
Joukkoliikenteen strateginen kehittäminen ja liikkumisen ohjaus	2 850	3 350	2 850	4 850	2 850	3 850	2 850	2 850	2 850	2 850
Kehittämishankkeet	2 150	2 645	2 145	4 145	2 145	3 145	2 145		2 145	
Liikkumisen ohjaus	700	705	705		705		705		705	
Yhteensä	98 075	100 243	99 047	122 797	99 447	122 197	99 247	120 997	99 547	121 297